

Nr 3(68) 2017

ISSN 1429-2939

BEZPIECZNY BANK

BFG

BANKOWY FUNDUSZ GWARANCYJNY

BEZPIECZNY BANK jest czasopismem wydawanym przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny od 1997 roku, poświęconym zagadnieniom stabilności systemu finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem systemu bankowego.

KOMITET REDAKCYJNY:

Jan Szambelańczyk – redaktor naczelny
Małgorzata Iwanicz-Drozdowska
Ryszard Kokoszczyński
Monika Marcinkowska
Jan Krzysztof Solarz
Ewa Kulińska-Sadłocha
Ewa Miklaszewska
Małgorzata Polak – sekretarz redakcji
Ewa Teleżyńska – sekretarz redakcji

RADA PROGRAMOWO-NAUKOWA:

Piotr Nowak – Przewodniczący
Paola Bongini
Santiago Carbo-Valverde
Dariusz Filar
Andrzej Gospodarowicz
Leszek Pawłowicz
Krzysztof Pietraszkiewicz
Jerzy Pruski

Artykuły publikowane w **BEZPIECZNYM BANKU** są recenzowane.

Za publikację naukową w **BEZPIECZNYM BANKU** Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał trzynaście punktów.

Pismo **BEZPIECZNY BANK** wydawane jest wyłącznie w wersji elektronicznej – **www.bfg.pl**.

REDAKCJA:

Krystyna Kawerska

WYDAWCA:

Bankowy Fundusz Gwarancyjny
ul. Ks. Ignacego Jana Skorupki 4
00-546 Warszawa

SEKRETARIAT REDAKCJI:

Ewa Teleżyńska, Małgorzata Polak
Telefon: 22 583 08 78, 22 583 05 74
e-mail: ewa.telezynska@bfg.pl; malgorzata.polak@bfg.pl

Informacje dotyczące wymogów formalnych i edytorskich dla autorów publikacji znajdują się na stronie: www.bfg.pl

Opracowanie komputerowe, druk i oprawa:
Dom Wydawniczy ELIPSA
ul. Inflancka 15/198, 00-189 Warszawa
tel./fax 22 635 03 01, 22 635 17 85
e-mail: elipsa@elipsa.pl, www.elipsa.pl

Krystyna Piotrowska-Marczak

***Finansjeryzacja gospodarki i jej wpływ na przedsiębiorstwa
pod redakcją naukową Andrzej Fierla,
Oficyna Wydawnicza SGH, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
Warszawa 2017, s. 312, ISBN 978-83-8030-162-7***

Problematyka recenzowanej książki należy do bardzo aktualnych i niedostatecznie szeroko prezentowanych w literaturze naukowej – zwłaszcza krajowej. Podjęte zagadnienia dotyczą zjawiska, które towarzyszy przekształceniom gospodarki z systemu kapitalizmu menedżerskiego w kapitalizm finansowy. Proces ten określony jest mianem finansjeryzacja¹. Jego istota sprowadza się do wzrostu wpływu finansów na przebieg procesów gospodarczych, społecznych oraz na funkcjonowanie państwa. Związane jest to z rozszerzaniem się gamy różnego rodzaju instrumentów finansowych. W tym układzie podstawową kwestią badawczą jest ustalenie zakresu finansjeryzacji. Autorzy recenzowanej książki przyjęli, że główne obszary, które wywołała finansjeryzacja, to:

- ❖ wzrost skali zadłużenia;
- ❖ dostosowanie systemu bankowego do potrzeb rynku;
- ❖ ekspansja nowych instrumentów finansowych związanych z rozwojem inżynierii finansowej;
- ❖ wzrost znaczenia inwestorów instytucjonalnych;
- ❖ rozszerzanie się kapitałowego modelu systemu emerytalnego;
- ❖ zmiany struktury dochodów;
- ❖ korekty w sferze regulacji systemu finansowego;
- ❖ zmiany w zarządzaniu przedsiębiorstwami niefinansowymi, związane z poszerzeniem dostępu do instrumentów i usług finansowych oraz ich rozwojem.

¹ W literaturze polskiej częściej występuje zamiennie pojęcie finansjalizacja [przypis Redakcji].

Niezależnie od tego, czy przedstawiony katalog jest pełny, trzeba uznać, że spektrum, które obejmuje finansjeryzacja, jest bardzo szerokie i różnorodne. To powoduje, że Autorzy ograniczyli swoje rozważania koncentrując się na zagadnieniach związanych z wpływem finansjeryzacji na zarządzanie przedsiębiorstwem. Ten zasadniczy tok wyводу poprzedzono dwoma rozdziałami wprowadzającymi. Rozdział 1 poświęcono kwestiom terminologicznym opartym na przeglądzie literatury światowej, ponadto omówiono tu obszary wymieniane wyżej, w których finansjeryzacja odegrała istotną rolę, oraz przedstawiono trudności wynikające z doboru odpowiednich miar tego zjawiska. Rozdział 2 poświęcono problemom oceny skali finansjeryzacji w ujęciu ilościowym. Autorzy wychodzą od stwierdzenia, że finansjeryzacja powoduje wzrost globalnych przepływów kapitałowych, co wywołane jest rozwojem technologii informatycznych i telekomunikacyjnych. Ilustracją tego procesu są dane wskazujące, jakie są rozmiary przepływów kapitałowych na świecie, jakie są wartości netto transakcji przejęć przedsiębiorstw i, co charakteryzuje finanse największych korporacji świata. W dalszej części rozdziału 2 zaprezentowano i skomentowano dane poświęcone usługom finansowym świadczonym przez banki. Osobny wątek to związek jaki zachodzi między finansjeryzacją a zakresem upadłości przedsiębiorstw. Rozdział 2 zawiera także część ilustrującą zakres finansjeryzacji w Polsce. Rozdziały 3 i 4 koncentrują się na procesach finansjeryzacji, które mają wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw zarówno w sektorze finansowym, jak i niefinansowym. Podjęto tu wiele ciekawych wątków. Zaliczam do nich zmiany w strukturze źródeł finansowania oraz rolę ubezpieczeń majątkowych jako czynnika ograniczającego ryzyko. Problemy związane ze źródłami finansowania przedsiębiorstw niefinansowych przedstawiono w dwóch, powiązanych ze sobą, aspektach: teoretycznym i empirycznym. Pierwszy aspekt dotyczy rozumienia pojęcia „źródło finansowania”, a także kryteriów klasyfikacji instrumentów finansowych. Na tej kanwie opiera się aspekt empiryczny, obejmujący analizę danych ilustrujących zjawisko wykorzystania instrumentów finansowych przez przedsiębiorstwa w Polsce w okresie 2007–2014, wraz z instrumentami dłużnymi emitowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast rozdział 5 pisany jest z innej perspektywy, podejmuje bowiem kwestie związane z wpływem procesów finansjeryzacji na wizerunek banków. Akcentuje się tu zmiany wynikające z nowych aktywności banków na rynku finansowym i związane z tym naturalne ograniczenie znaczenia funkcji depozytowo-kredytowych. Na skutek tego, zdaniem Autorów, straciły one status instytucji zaufania publicznego. W rozdziale 6 skoncentrowano się na ubezpieczeniach majątkowych i ich roli w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Podniesiono tu dodatkowo dwa wątki, oba związane z procesami finansjeryzacji. Pierwszy dotyczy kwestii reasekuracji jako redystrybucji ryzyka, a drugi związany jest z polityką prowadzoną przez ubezpieczyciela w odniesieniu do inwestycji. W rozdziale 7 podejmuje się zagadnienia związane z dostępnością instrumentów finansowych ograniczających ryzyko przedsiębiorstwa, koncentrując się jedynie na instrumentach

pochodnych. Przedstawiono ich rodzaje, specyfikę i możliwości dostosowania do konkretnych warunków.

Ważne miejsce w całości wywodów zawartych w recenzowanej pracy odgrywają konstatacje związane z oceną finansjeryzacji, wskazujące zarówno na ich pozytywne jak i negatywne aspekty. Do korzyści jakie przynosi finansjeryzacja zaliczono zwiększenie dostępu do kapitału i uproszczenie wymiany handlowej. Aby to miało miejsce, finansjeryzacja musi mieć zapewnioną transparentność. Jednakże i niebezpieczeństw towarzyszących finansjeryzacji jest wiele. Autorzy książki zwracają uwagę na odwrócenie się uczestników rynków finansowych od inwestycji w instrumenty finansowe emitowane przez kraj – określone państwo, co może spowodować załamanie na rynku akcji i wzrost kosztu długu publicznego. Ciekawe są także wnioski wskazujące na socjoekonomiczne skutki finansjeryzacji. Aby je ograniczyć, winno się podjąć, między innymi, edukację w dziedzinie finansów oraz zadbać o ochronę prawną uczestników obrotu finansowego.

W konkluzji warto podkreślić, że książkę charakteryzuje logiczny i konsekwentnie przeprowadzony wywód, co znalazło wyraz w układzie pracy. Język i klarowność treści powodują, że tekst jest czytelny nie tylko dla specjalistów z dziedziny finansów.